

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GENÇLİK LİDERLİK ÖZELLİKLERİ: KONYA'DA BİR UYGULAMA

Ebru Özer TOPALOĞLU¹

Özet

Bu çalışmada gelecekte yaşadıkları ülke ve toplumda söz sahibi olacak gençlerin liderlik özelliklerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Gençlerin liderlik özellikleri ile ilgili literatürde farklı çalışmalar mevcuttur. Bu özellikler kültürel yapıya ve bulunulan duruma göre değişiklik gösterebilmektedir. Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin belirlenmesi amacıyla Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi'nde eğitim göre 572 öğrenciye online anket uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda gençlik liderlik özellikleri cinsiyete göre farklılık göstermezken yaşa göre farklılık göstermektedir. Ayrıca gençlik liderlik özelliklerinde mücadele isteği ve hedef koyma, grup becerileri güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve sorumluluk duygusunun önemli olduğu yapılan analizler sonucunda belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Liderlik, Gençlik, Üniversite Öğrencileri

YOUTH LEADERSHIP CHARACTERISTICS OF UNIVERSITY STUDENTS: AN APPLICATION IN KONYA

Abstract

In this study, it is aimed to determine the leadership characteristics of young people who will have a say in the country and society they live in in the future. There are different studies in the literature on the leadership characteristics of young people. These features may vary according to the cultural structure and the situation. In order to determine the youth leadership characteristics of university students, an online questionnaire was applied to 572 students according to education at Konya Necmettin Erbakan University, Faculty of Applied Sciences. As a result of the analysis, youth leadership characteristics do not differ according to gender, but differ according to age. In addition, it has been determined as a result of the analyzes that the will to struggle and goal setting, group skills, confidence and reliability, decision-making skills, problem-solving skills and sense of responsibility are important in youth leadership characteristics.

Keywords: Leadership, Youth, University Students

1. GİRİŞ

Örgütsel başarının anahtarı olan liderlik kavramı, kurumsal, sosyal ve bireysel sürece değinen karmaşık bir olgudur. Liderlik, insanları zorlama değil, bireysel motivasyonlarıyla grup hedeflerine çalışmak için ilham aldıkları bir süreçtir (Bolden, 2004: 2). Lider, örgütte değişim yaratmak için stratejileri ve taktikleri planlarken aynı zamanda örgütün yapmak için uzun vadeli hedeflerini formüle etmektedir. Ayrıca lider, öncü davranışlar sergileyen kişi olarak örgütün vizyon ve misyonunu belirlemektedir (Langton, vd., 2013).

Gerçek bir liderlik arzusu liderlik için bir ön koşullardan görülse de liderlikle ilgili temel beceriler öğrenilebilmektedir. Liderler zorlukların üstesinden gelmek, değişimi kabul etmek ve bu değişime hızlıca

¹ Öğr. Gör. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, eozer@konya.edu.tr, ORCID: 0000-0002-7092-7624

uyum sağlamak ve hedeflere ulaşmak için başkalarına ilham vermesi önemli yeteneklerindedir. Lider, vizyona ve değerlere sahip olan ve takipçisi olan insanları da bu vizyon ve değerle faaliyet göstermesidir. Teknolojik, sosyal ve ekonomik değişimin sürekli olduğu günümüzde bu dinamik koşullara uyum sağlayabilmek için artık herkesin bu dinamik dünyada birer potansiyel lider olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu nedenle de geleceğin potansiyel lider adayı olan gençlerin liderlik özelliklerinin belirlenmesi ve bu özelliklerin geliştirilmesi önemlidir (Osborne, 2021). Değişim ve liderlik içsel olarak bağlantılıdır ve ileriye dönük yeni yaratıcı ve ilerici yolları öngörmek için liderlik zorluklarını ancak değişimi mümkün kılarak yeniden çerçeveleyebiliriz.

Gençlik liderliği literatürü, gençlerin liderliği öğrenmesine odaklanmakta ve odak noktası ise gençlerin liderliği nasıl öğrendiği bağlamında değil, içerik üzerine olmaktadır. Gençlik liderliği gelişimi, yalnızca liderliği öğretmekle kalmayıp, aynı zamanda gençlere liderlik ilkelerini günlük yaşamlarına uygulama fırsatı veren bir yaklaşımdır. (Brumbaugh, 2013:18). Bu araştırmada üniversitesi öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin belirlenmesi temel amaçtır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Liderin belli başlı işlevleri vardır. Liderler, kendisine bağlı grubun nereye gittiğini ve ne yapması gerektiğini netleştirmelidir. Ayrıca grubun davranışını kontrol etmeli ve grup üyelerinin davranışlarını yönlendirmek için kural koymalı ve bu kuralların uygulanması sağlamalıdır. Lider, grubu adına gerektiğinde konuşmalıdır. Grubunun amaçlarını ve duygularını ifade etmelidir. Grubun hedeflerine ve potansiyeline ulaşmasına yardımcı olmalıdır. Ayrıca lider, grup kaynaklarını ve karar alma sürecini harekete geçirmeli ve koordine etmelidir (Smith, vd. 1982).

Gençlik liderliği diğer liderlik türlerinden yaşa göre ayrılmaktadır. Bir gençlik lideri, liderliğe dahil olan herhangi bir genç olabilmektedir. Burada önemli olan yaş faktörüdür (Redmont ve Dolan, 2014). Gençler bir toplumun sadece kilit paydaşları değildir aynı zamanda toplumlar için çok önemli fakat etkin kullanılmayan yetenek ve vizyona sahip bir insan enerjisi deposunu temsil etmektedir (Wheeler ve Edlebeck, 2006: 89). Gençliği çözülmesi gereken bir sorun olarak gören görüşün aksine gençleri sağlıklı bir toplum inşa etmek için katkı sağlayacak önemli bir varlık olarak kabul etmek gerekmektedir (Campbel ve Erbstein, 2012). Bu görüşe sahip olduğunda toplumlardaki etkili genç liderlerin sayısı artacaktır. Bilgi ve farkındalık, toplum ve kolektif kimlik ile paylaşılan vizyonlar genç lider için kritik unsurlardır (Beyond Base 2004). Gençlik liderliği birden fazla rol ve görevi içermektedir ve gençlik liderliğinin özellikleri belirlenirken liderin bulunduğu bağlam ve yerel faktörler dikkate alınmalıdır. İçinde bulunulan durumlara göre farklı roller ortaya çıkmaktadır (Delgado ve Staples, 2008).

Hong Kong'taki ortaokul öğrencilerinin liderlik özelliklerini araştıran bir çalışmaya göre liderlik ve başarı arzusu, yeni deneyimlere ve farklı bakış açılara açıklık ve yüksek enerji seviyesi ile ilgili özellikler için diğer özelliklere göre daha yüksek öz değerlendirme sahip oldukları tespit edilmiştir (Chan, 2000). Ankara'da tıp fakültesinde eğitim gören öğrencilerin liderlik özellikleri ile özgüvenleri arasındaki ilişkinin incelendiği bir çalışmaya göre ortalama değeri en yüksek olan gençlik liderlik özelliğinin "güven duyma ve güvenilir olma" boyutuyken en düşük boyut "iletişim kurabilme" olmuştur (Tokmak, 2020). Selçuk Üniversitesi Sağlık Yönetimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerin liderlik özelliklerini belirlemek için

yapılan bir başka araştırma da ise öğrencilerin duygusal zekâya sahip olmasının liderliği etkilediği sonucuna ulaşmışlardır (Ertaş ve Kıraç, 2019). Şırnak Üniversitesi'nde eğitim gören öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerini belirlemek için yapılan bir çalışmaya göre araştırmaya katılan öğrencilerin liderlik özelliklerinin ortalamasının yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırmanın sonuçlarına göre gençlik liderlik özellikleri genel toplam ve cinsiyet, eğitim, aylık gelir, ebeveynlerin eğitim düzeyi alt boyutları ile ilgili herhangi bir anlamlı fark bulunmamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerin gençlik liderlik özellikleri; yaş, kültürel etkinliklere katılım durumları ve liderlik görevlerinde bulunma değişkenlerine göre ise yapılan analizler sonucunda anlamlı fark bulunmuştur (Saylık ve Anık, 2020). Ankara Spor Lisesi'nde okuyan öğrencilere yapılan bir araştırmaya göre öğrencilerin iletişim yetenekleri, yaş, spor takımı, branş, okudukları sınıf gibi değişkenlerin liderlik özellikleri ile orta düzeyde bir ilişkiye sahip olduğu belirlenmiştir (Akıllı, vd., 2019). Siirt Üniversitesi'nde lisans eğitimi gören öğrencilerin liderlik algılarını belirlemesine yönelik yapılan tez çalışmasının sonuçlarına göre öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin ve özgüvenlerinin iyi düzeyde olduğu benlik saygılarının ise yük yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Erpalabıyık, 2018).

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Araştırmanın örneklemini Necmettin Erbakan Üniversitesi Uygulamalı Bilimler Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya toplam 572 öğrenci katılmıştır. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır. Anket uygulaması online olarak gerçekleştirilmiştir. Anket araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan anket formu olarak Cansoy ve Turan (2016) ve Cansoy (2015) tarafından geliştirilen "Gençlik Liderlik Özellikleri" ölçeğinden yararlanılmıştır. Ölçekte öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerini tespit etmek amacıyla 40 ifade yer almaktadır. Cansoy (2015) tarafından yapılan çalışmada "Gençlik Liderlik Özellikleri" ölçeğinin 7 boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Bu çalışmada da, orijinal ölçekte yer alan boyutlar çerçevesinde analizler gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların anket formunda yer alan ifadelerle ilişkin yanıtlarında 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte, 1: Asla ve 5: Her zaman şeklinde oluşturulan yanıt skalasından yararlanılmıştır.

Toplanan veriler IBM SPSS 22.0 paket programında analiz edilmiştir.

4. BULGULAR

Araştırma kapsamındaki 572 kişinin demografik özellikleriyle ilgili bulgulardan ilk olan cinsiyet Tablo 1.'de özetlenmiştir. Buna göre araştırmaya katılan katılımcıların %54.9'unu kadınlar oluştururken %45.1'ini erkek katılımcılar oluşturmaktadır.

Tablo 1. Cinsiyet

		Frekans	Yüzde
Cinsiyet	Kadın	314	54,9
	Erkek	258	45,1
	Toplam	572	100,0

Tablo 2.ye göre araştırmaya katılanların yaşları incelendiğinde % 51.4'ünün 21 – 23 yaş aralığında olduğu görülmektedir. 18 – 20 yaş arasındaki katılımcılar ise % 45.3'ünü oluşturmaktadır.

Tablo 2. Yaş

		Frekans	Yüzde
Yaş	18-20	259	45,3
	21-23	294	51,4
	24-26	11	1,9
	27-29	4	,7
	30 ve üzeri	4	,7
	Toplam	572	100,0

Araştırma kapsamında toplanan verilerin öncelikle güvenilirlik analizi yapılmıştır. Bu analiz sonuçlarına göre Cronbach's Alpha 0,859 olarak bulunmuştur. 0,05'ten büyük olduğu ve hatta 1'e çok yakın bir değer çıktığı için araştırmanın güvenilirlik seviyesi çok yüksektir. Veriler normal dağılım sergilememektedir. Bu nedenle de iki değişken arasındaki anlamlı farkı göstermek için Mann Whitney testi uygulanmıştır.

Tablo 3. Cinsiyete Göre Mann Whitney Testi Sonuçlar

	Toplam
Mann-Whitney U	40015,500
Wilcoxon W	89470,500
Z	-,249
Asymp. Sig. (2-tailed)	,803

Tablo 3'e göre cinsiyete değişkenine göre yapılan Mann Whitney testi sonuçlarına göre değer 0,803 olarak bulunmuştur. Bu değer 0,05'ten büyük olduğu için anlamlı değildir.

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Ortalama Değer

	Cinsiyet	N	Ortalama
Toplam	Kadın	314	284,94
	Erkek	258	288,40
	Toplam	572	

Tablo 4.'e göre kadın ve erkek arasındaki ortalama değerler birbirine çok yakın olduğu için bir ayrışma yoktur. Bu nedenle de gençlik liderlik özelliklerinde cinsiyet etkili değildir denilebilir.

Yaş değişkeninde iki veya daha fazla seçenek olmasında dolayı Kruskal Walls testi yapılmıştır.

Tablo 5. Yaşa Göre Gençlik Liderlik Özellikler Endeksinin Kruskal Walls Sonucu

	Toplam
Chi-Square	26,541
df	4
Asymp. Sig.	,000

Tablo 5.'te görüldüğü üzere değer 0,05'ten küçük olduğu için değişkenler arasında anlamlı farklılık vardır. Yaşa göre gençlik liderlik özellikleri farklılık göstermektedir.

Tablo 6. Cinsiyete Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Endeksini Oluşturan Faktörlerin Mann Whitney U Analiz Ağırlık Değerli

	Cinsiyet	N	Ort.	Sum of Ranks
f1	Kadın	314	284,42	89307,00
	Erkek	258	289,03	74571,00
	Toplam	572		
Topla m	Kadın	314	284,94	89470,50
	Erkek	258	288,40	74407,50
	Toplam	572		
f2	Kadın	314	275,16	86399,00
	Erkek	258	300,31	77479,00
	Toplam	572		
f3	Kadın	314	289,27	90831,00
	Erkek	258	283,13	73047,00
	Toplam	572		
f4	Kadın	314	297,24	93332,00
	Erkek	258	273,43	70546,00
	Toplam	572		
f5	Kadın	314	290,93	91350,50
	Erkek	258	281,11	72527,50
	Toplam	572		
f6	Kadın	314	269,41	84595,50
	Erkek	258	307,30	79282,50
	Toplam	572		
f7	Kadın	314	297,65	93462,00
	Erkek	258	272,93	70416,00
	Toplam	572		

Gençlik Liderlik Ölçeği yedi faktörden oluşmaktadır. Analizler bu yedi faktör bağlamında yapılmıştır. Bu faktörler şu şekildedir (Cansoy ve Turan, 2016):

Tablo 7. Faktör Tablosu

F1	Mücadele isteği ve hedef koyma
F2	İletişim kurabilmek
F3	Grup becerileri
F4	Güven duyma ve güvenilir olma
F5	Karar verme becerileri,
F6	Problem çözme becerileri
F7	Sorumluluk duygusudur

Tablo 6.'daki cinsiyet değişkeninde sadece F6 faktörü olan problem çözme anlamlı çıkmıştır. Diğer tüm faktörlerin anlamsız olduğu belirlenmiştir. Bu verilere göre problem çözme yeteneği farklılaşmaktadır. Problem çözme yeteneği erkeklerde 307,3 iken kadınlarda ise 269,41 bulunmuştur. Bu sonuca göre erkeklerin problem çözme yeteneğinin kadınlardan yüksek olduğunu söyleyebilir. Kadınların grup becerileri, güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri ve sorumluluk duygularının erkeklere çok fark olmasa da daha yüksek olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Yaşa Göre Gençlik Liderlik Özellikleri Endeksini Oluşturan Faktörlerin Mann Whitney U Analiz Ağırlık Değerleri

	Yaş	N	Ort.
total	18-20	259	252,13
	21-23	294	312,37
	24-26	11	416,86
	27-29	4	333,13
	30 ve üzeri	4	205,50
	Toplam	572	
f1	18-20	259	260,07
	21-23	294	306,86
	24-26	11	391,68
	27-29	4	353,00
	30 ve üzeri	4	145,88
	Toplam	572	
f2	18-20	259	265,19
	21-23	294	303,56
	24-26	11	337,82
	27-29	4	271,75

	30 ve üzeri	4	285,75
	Toplam	572	
f3	18-20	259	258,19
	21-23	294	305,51
	24-26	11	381,05
	27-29	4	374,13
	30 ve üzeri	4	375,38
	Total	572	
f4	18-20	259	264,35
	21-23	294	305,21
	24-26	11	329,95
	27-29	4	278,25
	30 ve üzeri	4	234,00
	Toplam	572	
f5	18-20	259	266,87
	21-23	294	300,49
	24-26	11	386,77
	27-29	4	313,38
	30 ve üzeri	4	226,75
	Topla	572	
f6	18-20	259	261,05
	21-23	294	305,38
	24-26	11	372,23
	27-29	4	279,88
	30 ve üzeri	4	317,88
	Toplam	572	
f7	18-20	259	262,17
	21-23	294	304,79
	24-26	11	421,00
	27-29	4	269,38
	30 ve üzeri	4	164,75
	Toplam	572	

Tablo 7. incelendiğinde zaman yaş değişkenine göre F2 yani iletişim kurabilme faktörü anlamsızken diğer tüm faktörlerin anlamlı olduğu belirlenmiştir. İletişim kurabilme faktörünün yaş grubunda bir önemi olmadığı belirlenmiştir. 24 – 26 yaş arasında bu sonuçlar daha belirgin görülmektedir. 24 – 26 yaş arasında F2 iletişim kurabilme faktörü hariç tüm faktörler anlamlıdır.

SONUÇ

Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özelliklerinin belirlenmesine yönelik yapılan bu araştırmada yaş ve cinsiyet değişkenleri üzerinden bu özelliklerin yedi faktörü incelenmiştir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda gençlik liderlik özellikleri cinsiyete göre farklılık göstermezken yaşa göre farklılık göstermektedir. Özellikle 24 -26 yaş arasındaki katılımcıların diğer yaşlara göre sonuçları daha anlamlı çıkmıştır. İletişim kuram faktörünün yaş grubunda bir önemi olmadığı belirlenmiştir. Fakat diğer grup becerileri güven duyma ve güvenilir olma, karar verme becerileri, problem çözme becerileri ve sorumluluk duygusunun önemli olduğu yapılan analizler sonucunda belirlenmiştir.

KAYNAKÇA

- Akıllı, M., Yenel, F., & Aktas, I. (2018). An Analysis on the Leadership Characteristics of Sports High School Students in Terms of Some Predictor Variables. *i-Manager's Journal on School Educational Technology*, 14(3), 6.
- Bolden, R. (2004). *What is leadership?*. Centre for Leadership Studies, University of Exeter.
- Brumbaugh, L. M. (2013). Adult perceptions of youth leadership development. Baton Rouge, LA: Louisiana State University
- Campbell, D., & Erbstein, N. (2012). Engaging youth in community change: Three key implementation principles. *Community Development*, 43(1), 63-79.
- Cansoy, R. (2015). Türkiye’de ortaöğretim okullarındaki öğrencilerin gençlik liderlik özelliklerinin incelenmesi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Cansoy, R., & Turan, S. (2016). Gençlik liderlik özellikleri ölçeği: güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Türkiye Eğitim Dergisi*, 1(1), 19-39.
- Chan, D. W. (2000). Assessing leadership among Chinese secondary students in Hong Kong: The use of the Roets Rating Scale for Leadership. *Gifted Child Quarterly*, 44(2), 115-122.
- Delgado, M., & Staples, L. (2007). *Youth-led community organizing: Theory and action*. Oxford University Press.
- Ercalabıyık, B. (2018). Üniversite öğrencilerinin gençlik liderlik özellikleri ile benlik saygısı ve özgüven algıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Siirt: Siirt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ertaş, H., ve Kıraç, R. (2019). Sağlık yönetimi öğrencilerinin liderlik ve duygusal zeka düzeylerinin incelenmesi. *EKEV Akademi Dergisi*, 23(80), 247-262.
- Langton, N., Robbins, S. P., & Judge, T. A. (2013). *Fundamentals of organizational behaviour*. Pearson Education Canada.

Osborne, C. (2021). *Essential Managers: Leadership*. Dorling Kindersley.

Tokmak, M. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özellikleri ve Özgüven Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Bir Araştırma. *Business & Management Studies: An International Journal*, 8(1), 1-19.

Saylık, A., & Sabri, A. N. I. K. Üniversite Öğrencilerinin Gençlik Liderlik Özelliklerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 245-262.

Smith, M., Beck, J., Cooper, C.L., Cox, C., Ottaway, D. and Talbot, R. (1982). *Introducing Organizational Behaviour*. London: Macmillan.